

Perimän vaikutuksia kehitykseen

18.4.2024

Temperamentti ja kulttuurin arvostukset muokkaavat lasta

<https://www.youtube.com/watch?v=sBZVelt9vAE>

Temperamentti

- Temperamentti = Ihmisen **synnynnäinen** ja **yksilöllinen** toimintatyyli ja reagoititapa, eli yksilön synnynnäiset reagoititaipumukset
- Perustana on geeniperimä ja geeniperimästä johtuvat valmiudet tulevat ilmi temperamenttityylien mukaisina yksilöllisinä käyttäytymisen ja reagoinnin taipumuksina
- Temperamentin mukainen automaattinen reagointi on todennäköistä, kun tapahtuu jotain uutta ja yllättävää

- Temperamenttipiirteet ovat eri ikäkausina melko samanlaisia
- Ympäristö vaikuttaa **temperamentin pohjalta muotoutuvaan persoonallisuuteen**
- **Persoonallisuus** = Yksilölle tyypillinen tapa ajatella, tuntea ja käyttäytyä, yksilön ja ympäristön muovaaman vuorovaikutuksen lopputulos

Thomasin ja Chessin temperamenttiteorian temperamenttipiirteet

Aktiivinen	-----	Passiivinen
Rytmiltään säännöllinen	-----	Rytmiltään epäsäännöllinen
Lähestyvä	-----	Vetäytyvä
Korkea intensiivisyys	-----	Matala intensiivisyys
Mieliala positiivinen	-----	Mieliala negatiivinen
Helposti häiriytyvä	-----	Ei helposti häiriytyvä
Sirnikäs	-----	Lyhytjänteinen
Helposti sopeutuva	-----	Huonosti sopeutuva
Herkkä ärsykeille	-----	Ei herkkä ärsykeille

Antiikkinen temperamenttitestit

Käyttäytymisgenetiikka

- Tutkii psykologiaan liittyvää periytyvyyttä
- Periytyvyys = kuinka suuri osa kokonaisvaihtelusta (esim. mielenterveyden häiriöt) tietyssä populaatiossa voidaan selittää perimän avulla
- Periytyvyysaste eli heritabiliteetti kuvaa geenien kokonaisvaikutusta tutkittavaan ilmiöön
 - Voidaan ilmaista prosenttilukuina

- Yksilön tasolla perimän merkitystä ei kuitenkaan pystytä arvioimaan periytyvyysastelukujen avulla vaan voidaan tarkastella vain todennäköisyyksiä
- Tutkimuksissa on havaittu, että eri persoonallisuuspiirteet periytyvät

Temperamentti ja koulumenestys

- Lue Terve.fi:n artikkeli *Lapsen temperamentti ja koulumenestys*
- Voit lukea viereisen QR-koodin tai klikata Pedanetissä olevaa linkkiä
- Pohdi tämän jälkeen vierustoverisi kanssa miten temperamentti voisi vaikuttaa lapsen koulunkäyntiin ja koulumenestykseen

